

Vylučovací žaloba dle Šu 37 ex. ř. ohledně nákladního automobilu byla o b ě m a n i ž š í m i s o u d y zamítnuta. N e j v y š š í s o u d zrušil napadený rozsudek a uložil odvolacímu soudu, by o odvolání dále jednal a znovu rozhodl.

D ů v o d y:

Dovolání, opírajícímu se o dovolací důvod Šu 503 čís. 4 c. ř. s., nelze upřít oprávnění. Odvolací soud má zjištěno, že v prosinci 1922 se manželé N-ovi dohodli vzhledem k nastávajícímu rozvodu manželství o úpravě svých majetkových poměrů, a že při tom Anna N-ová převzala od svého manžela nákladní automobil, jenž tehdy byl v garáži R-ově. Odevzdání a převzetí automobilu se stalo dle zjištění odvolacího soudu v ten způsob, že manžel odevzdal manželce certifikát a klíče od magnetu a skřínky, aniž by spolu šli do garáže, v níž byl automobil uschován. Dle náhledu odvolacího soudu nestalo se tímto způsobem hmotné odevzdání automobilu dle Šu 426 obč. zák., a odevzdání symbolické dle Šu 427 obč. zák., které dle názoru soudu druhé stolice se stalo, nestačilo ku převodu vlastnictví, poněvadž hmotné odevzdání bylo možným. Z toho učinil odvolací soud právní závěr, že Anna N-ová nenabyla vlastnictví automobilu a nemohla proto též vlastnictví toho převést na žalobkyni. Neprávem (§ 503 čís. 4 c. ř. s.). Odevzdání dle Šu 427 obč. zák. jest přípustno nejen, když hmotné odevzdání jest nemožným, nýbrž i tehdy, když je obtížným. Že hmotné odevzdání nákladního automobilu vážícího několik metr. centů z ruky do ruky jest věcí obtížnou, nelze vážně pochybovati. Stačilo tudíž k odevzdání automobilu předání nástroje, jímž převíratelce bylo umožněno uvázat se ve výhradnou držbu automobilu (427 obč. zák.). Předání klíče k magnetu a skřínce a odevzdání certifikátu stačilo by tedy k odevzdání automobilu, předpokládajíc, že tím převíratelce bylo umožněno uchopiti se výhradně jeho držby, neboť tím nastalo by vlastně za tohoto předpokladu hmotné skutečné odevzdání pouze symbolické, vždyť předáním oněch nástrojů (klíčů) nabyla by převíratelka skutečné a výhradné fysické možnosti disposiční nad automobilem, a jest tudíž úkon, kterýž tuto moc zprostředkoval (převzetí nástrojů) nikoli symbolickým, nýbrž skutečným aktem uchopovacím (§ 312 obč. zák.) (Randa Besitz str. 438). Není totiž potřebi, by vždy věc přecházela z ruky do ruky. Zákonu je vyhověno, když věc přejde s vůlí předavatelovou převést k ní vlastnictví — i v jeho nepřítomnosti — z jeho disposiční moci do hmotné moci nabyvatelovy, jenž má vůli vlastnictví k ní nabýti (viz Sbírka Nowak rozh. čís. 1417). Předpokládajíc, že ony klíče umožnily nabyvatelce, výhradné moci nad automobilem se uchopiti, jest případ zmíněný v Šu 427 obč. zák. dán. Otázkou touto, zda odevzdání klíčů umožnilo N-ové uchopiti se výhradné držby automobilu, se však odvolací soud následkem mylného svého právního názoru nezabýval.

Čís. 4405.

Zaopatřovací požitky bývalých zaměstnanců na velkém majetku pozemkovém (zákon ze dne 18. března 1921, čís. 130 sb. z. a n.).

Není zmatečností, neřídil-li se první soudce předpisem §u 15 (2) zákona ze dne 18. března 1921, čís. 130 sb. z. a n.

Nárok příslušející zaměstnankyni jako takové a jako vdově po zaměstnanci. Chudinské podpory, před 6. květnem 1921 pravidelně poskytované, jsou zaopatřovacími požitky.

Byly-li předloženy včas doklady dle §u 11 prov. nař., jest pokládati platy, přirčené za dobu od 1. ledna 1920 do května 1921, za splatné dnem 6. května 1921, od kteréhož dne jest je zúročiti.

(Rozh. ze dne 25. listopadu 1924, Rv I 1653/24.)

Žalobě bývalé krmičky na panství žalovaného a vdovy po kočím na témž panství o placení zaopatřovacích požitků dle zákona ze dne 18. března 1921, čís. 130 sb. z. a n. s úroky od 7. května 1921 z peníze za dobu od 1. ledna 1920 do 30. dubna 1921 a z květnové splátky, bylo o b ě m a n i ž š í m i s o u d y vyhověno, o d v o l a c í m s o u d e m z těchto důvodů: Jak již uvedl první soud, nedomáhá se žalobkyně přiznání a placení zaopatřovacích požitků ve smyslu zákona ze dne 18. března 1921 čís. 130 sb. z. a n. z důvodu svého vdovství po zemřelém svém manželu, jako bývalém zaměstnanci na velkém pozemkovém majetku žalovaného a zároveň jako bývalá zaměstnankyně u žalovaného, nýbrž v první řadě jen jako bývalá zaměstnankyně, a teprve, kdyby tento její nárok nebyl důvodným uznán, jako vdova po svém manželu. První soud správně zabýval se následkem toho nejdříve onou otázkou a zodpověděl ji právem kladně. Pro rozřešení otázky té jsou totiž směrodatna zjištění prvního soudu, která, poněvadž se stala bezvadně, přejal i soud odvolací po rozumu §u 498 c. ř. s. za podklad svého rozhodnutí. Ze zjištění těch jde na jevo, že žalobkyně po dobu 29 roků a to od r. 1879 až do roku 1908 zaměstnána byla na velkostatku L. jako děvečka řezáním krmení, vozením hnoje, poklizením a čistěním kráv, jich dojením a krmením, že v této své vlastnosti zaměstnána byla na velkostatku trvale, že měla za to deputátní byt a čtvrtletní deputát, že v roce 1908 vystoupila z práce jen následkem utrpeného úrazu, který u výkonu této své služby utrpěla, a dostávala pak od panství vždy na svou žádost podporu, že deputát vyplácen jí byl jednak v penězích, jednak v naturáliích. Že žalobkyně dostávala pak na zvláštní žádost svou z L-ského chudinského fondu roční podporu za rok 1910 5 K, za leta 1911—1913 po 15 K, v letech 1914-1919 po 8 K; v roce 1920 10 Kč, a v roce 1923 60 Kč, není mezi stranami sporno. Soud první zjistil, že když chudinského fondu bylo použito na rakouské válečné půjčky, vypláceny byly podpory ty na účet hlavní pokladny. Došel-li první soud na základě všeho toho ku přesvědčení, že žalobkyně sloužila na velkém pozemkovém majetku žalovaného nepřetržitě po dobu 29ti let jako děvečka a krmička dobytka, a že byla v trvalém služebním poměru, jak jej zákon předpokládá, kterýžto poměr souvisel bezprostředně se zemědělskou výrobou, dlužno to poznačiti za správné. Také otázku, zda podpory, jež žalobkyni vypláceny byly vždy jen na její žádost, a které jí byly pravidelně poskytovány před 6. květnem 1921, mohou býti pokládány za zaopatřovací požitky ve smyslu zákona a prováděcího nařízení k němu,

rozřešil soud prvý správně v tom směru, že tu jde o dary z milosti, a že, ježto poskytovány byly žalovaným žalobkyni před 6. květnem 1921 pravidelně, z důvodu trvalého služebního poměru, přísluší žalobkyni dle zákona nárok na placení pense jako bývalé zaměstnankyni žalovaného. Že dle tabulky zaopatřovacích požitků náleží žalobkyně jako »krmička« nebo »děvečka« do skupiny první, a že jí přísluší nárok na výměru a placení pense dle této skupiny první, dovodil rovněž prvý soud správně. Vždyť bylo zjištěno, že krmičkou dobytka na velkém pozemkovém majetku žalovaného byla a že postavení její bylo trvalé. Výpočet nároku žalobkyně dle percent jest správný, nebyl také odvoláním žalovaného ani napaden. Pokud jde o 5% úroky z jednotlivých částek a měsíčních platebních lhůt, žalobkyni přiznaných, bylo na tyto prvým soudem rovněž právem uznáno. Vždyť to odpovídá provád. nařízení k §u 10 zákona. Výtka odvolatelova, že prvým soudem směšovány byly pense zaměstnance s pensí vdovskou, je bezpodstatná. Nic takového se nestalo, jak ostatně vysvítá to z toho, co již bylo uvedeno.

N e j v y š š í s o u d nevyhověl dovolání.

D ů v o d y:

Nejvyššímu soudu neušlo, že se prvý soudce neřídil předpisem §u 15 (2) zákona ze dne 18. března 1921 čís. 130 sb. z. a n., dle něhož mělo býti řízení provedeno podle ustanovení o řízení před s o u d y o k r e s n í m i. Než zmatečnost, ke které by bylo hleděti z povinnosti úřední, tímto formálním poklesem přivedena nebyla. Výtka, že odvolací soud nesprávně posoudil věc po stránce právní (§ 503 čís. 4 c. ř. s.), není odůvodněna. Dovolací soud sdílí právní názor soudu odvolacího, a, přidávaje se k důvodům napadeného rozsudku, připomíná na vývody dovolacího spisu ještě toto: Podle podání, jímž vrácená žaloba byla znova předložena, a jež tvoří se žalobou jednotný celek, domáhala se žalobkyně měsíčního důchodu 97 Kč 50 h jako bývalá zaměstnankyně na velkostatku žalovaného a p o p ř í p a d ě (in eventum) t é h o ž důchodu jako vdova po bývalém zaměstnanci. Při ústním jednání ze dne 9. května 1924 doplnil zástupce žalobkyně žalobu v ten způsob, že žalobkyni jako vdově po trvalém zaměstnanci u žalovaného přísluší nárok, obsažený v žalobním návrhu, který se číselně doplňuje tak, jak uvedeno v jednacím protokolu (55 Kč měsíčního důchodu), pro ten případ (in eventum), nebude-li vyhověno první prosbě žalobní. V tomto prohlášení nelze spatřovati změnu žalobního důvodu, aniž tedy změnu žaloby, neboť žalobkyně, trvající plně na žalobním nároku, o m e z i l a toliko původní eventuální návrh žalobní. Než, i kdyby šlo o změnu žaloby, nebyla by to změna nepřípustná, poněvadž zástupce žalovaného při témže roku výslovně prohlásil, že nenamítá nic proti změně žalobního nároku (§ 235 odstavec druhý c. ř. s.). Zákon ze dne 18. března 1921 čís. 130 sb. z. a n. upravuje jednak zaopatřovací požitky bývalých zaměstnanců na velkém majetku pozemkovém, jednak zaopatřovací požitky osob, pozůstalých po takových zaměstnancích. Nárok vdovy podle §u 6 tohoto zákon přísluší těm vdovám, které nemají samy jako zaměstnankyně

nároku dle §§ 1 až 5. Podle zjištění nižších soudů byla však žalobkyně sama zaměstnankyní ve smyslu dotčeného zákona a přísluší jí tedy nárok prvotní dle uvedených paragrafů. Nepochybil tudíž odvolací soud pokud, nezabývá se otázkou v d o v s k é p e n s e žalobkyně, zjišťoval s a m o s t a t n ý nárok žalobkyně jakožto zaměstnankyně, zvláště když nemá v zákoně opory názor dovolatele, že žalobkyně, provdávši se za Františka Ž-a, který byl rovněž zaměstnancem žalovaného, pozbyla svého vlastního práva zaopatřovacího a podržela jen nárok na vdovskou pensi. Jen tehdy bylo by tomu tak bývalo, kdyby byla žalobkyně po svém provdání zanechala práce a zaměstnání na velkostatku žalovaného. Zjištěn byl však opak, neboť nižší soudy vzaly za prokázáno, že žalobkyně byla na velkostatku v L. po dobu 29 roků, a to od roku 1879 do roku 1908 (tedy i po svém provdání za Františka Ž-a po sedinnáctileté službě a po jeho odchodu ze služby a smrti) trvale a nepřetržitě zaměstnána jako děvečka a dojička. Že žalobkyně dostávala podporu jako v d o v a kočího Františka Ž-a, nebylo nižšími soudy zjištěno, naopak soud první stolice vycházel z předpokladu, že podpory byly jí poskytovány z důvodu — jejího — trvalého služebního poměru, a proto nelze hleděti k důsledkům, jež dovolatel odvozuje z opačného tvrzení. Že pak nezáleží na tom, že podpory byly žalobkyni poskytovány — původně — z l-ského fondu chudinského (později, jak zjištěno, byly vypláceny na účet hlavní pokladny), nýbrž jen na tom, že jí byly před 6. květnem 1921 pravidelně poskytovány z důvodu trvalého služebního poměru na velkém pozemkovém majetku, správně vyložily nižší soudy, poukávaje k §u 1 a) zákona ze dne 13. března 1921 čís. 130 a k čl. I § 1 odst. 5 nařízení vlády ze dne 13. května 1921, čís. 189 sb. z. a n. Žalovaný odepřel před podáním žaloby placení požadovaných požitků nikoli proto, že mu žalobkyně nepředložila dokladů po rozumu čl. I § 9 (3) a § 11 (1) nařízení vlády ze dne 13. května 1921, čís. 189 sb. z. a n., nýbrž proto, že zásadně neuznal uplatňovaného nároku. Když pak žalobkyně, předloživši před podáním žaloby ony doklady, vyhověla předpisu zmíněného §u 11, a platební povinnost žalovaného byla ve sporu přes jeho odpor soudem uznána, bylo příslušné platy podle čl. I § 10 nařízení ze dne 13. května 1921, čís. 189 sb. z. a n. pokládati za splatné, pokud jde o dobu od 1. ledna 1920 do 30. dubna 1921, a o prvou měsíční lhůtu za květen 1921, dnem 6. května 1921, další pak měsíční lhůty vždy prvním dnem toho kterého měsíce. Proto byl 5%ní úrok z příslušných platů právem přičten tak, jak vysloveno v rozsudku prvního soudu, a není odůvodněna námitka žalovaného, že jest povinen platiti úroky teprve od rozsudku prvního soudu.

Čís. 4406.

Jde o nájem, účastný ochrany nájemců, přenechal-li podnikatel požívatín za úplatu celu ve své chladírně ku konservování.

(Rozh. ze dne 25. listopadu 1924, Rv I 1685/24).

Žalující obec přenechala žalovanému ve své chladírně celu za roční úplatu. Proti soudní výpovědi z cely vznesl žalovaný námitky, jimž